

Parlament Europejski: prawodawca i przedstawiciel obywateli w systemie politycznym Unii Europejskiej

Karolina Borońska-Hryniewiecka

Unia jako system polityczny *sui generis*

Na początek małe ćwiczenie. Zamknij oczy i uruchom nieco wyobraźnię. Wyobraź sobie duży zbiór 27 figur geometrycznych o różnych kształtach i kolorach obrysowany dookoła jednolitą kreską. Zasadami prawno-politycznymi regulującymi współzależność w ramach tego zbioru są: poszanowanie praw człowieka i godności osoby ludzkiej, wolność, demokracja, równość, państwo prawne; a relacje społeczne w tymże zbiorze opierają się na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn. Ten zbiór to „metasystem” polityczny zwany Unią Europejską, który okala 27 narodowych podsystemów politycznych funkcjonujących współzależnie, lecz posiadających dużą dozę autonomii w kwestii organizacji wewnętrznej.

Unia Europejska (UE) nie jest zwyczajną organizacją międzynarodową, lecz czymś o wiele bardziej zaawansowanym: swoistym systemem politycznym (*sui generis polity*), który funkcjonuje w wielopoziomowej i transnarodowej przestrzeni państw narodowych¹. Strukturalnie rzecz biorąc, UE posiada wszystkie cechy systemu politycznego, obejmujące stabilny układ instytucji powołanych do podejmowania decyzji oraz zasady regulujące ich strukturę i powiązania, obywateli realizujących swoje potrzeby w tym systemie – bezpośrednio lub za pośrednictwem grup nacisku i partii politycznych, decyzje

¹ Por. B. Rittberger, *Building Europe's Parliament. Democratic Representation Beyond the Nation State*, Oxford: Oxford University Press 2005; S. Hix, *The European Union as polity* (I), [w:] K.E. Jorgensen, M.A. Pollack, B. Rosamond (red.), *Handbook of European Union Politics*, London et al.: SAGE 2006; M. Jachtenfuchs, *The European Union as polity* (II), [w:] K.E. Jorgensen, M.A. Pollack, B. Rosamond, *Handbook of European Union Politics*, op. cit., s. 159–174.

mające znaczący wpływ na dystrybucję zasobów i alokację wartości, a także sprzężenie zwrotne pomiędzy rezultatami procesów politycznych oraz oczekiwaniami wobec tego systemu.

Do powyższego katalogu cech warto również dodać sformalizowany traktatowo podział kompetencji pomiędzy Unię a państwa członkowskie, wyodrębnioną władzę ustawodawczą (Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej), wykonawczą (Komisja Europejska) i sędziowską (Trybunał Sprawiedliwości UE, TSUE), system kontroli parlamentarnej, a także ponadnarodowy system partyjny. Oczywiście architektura instytucjonalna unijnego systemu politycznego jest o wiele bardziej złożona aniżeli w przypadku systemów państwowych.

Unia również jest specyficznym systemem politycznym z prawnego punktu widzenia. W odróżnieniu bowiem od organizacji międzynarodowych stanowi ona odrębny i niezależny od prawa międzynarodowego oraz prawa krajowego państw członkowskich system prawny, który bezustannie się rozwija i wpływa na funkcjonowanie systemów prawnych poszczególnych państw unijnych. Prawo unijne (niegdyś wspólnotowe), czyli tzw. *acquis communautaire*, wywodzi się z decyzji politycznych podejmowanych przez przedstawicieli instytucji UE oraz państw członkowskich i ma prymat nad prawem krajowym. Oznacza to, że krajowe sądy mają obowiązek stosować prawo Unii oraz pomijać te przepisy prawa krajowego, które stoją w sprzeczności z prawem unijnym (TSUE, 1964). System prawny UE tworzy zatem integralną część systemu prawnego państw członkowskich.

Unia jest wreszcie systemem politycznym z uwagi na ontologiczną „polityczność” swoich instytucji, a także postępujący proces polityzacji unijnych procesów decyzyjnych. I tak: najwyższe stanowiska unijne piastują zazwyczaj politycy krajowi delegowani przez rządy narodowe do tego celu (np. Donald Tusk jako przewodniczący Rady Europejskiej w latach 2014–2019, Ursula von der Leyen jako obecna przewodnicząca Komisji Europejskiej czy Roberta Metsola jako obecna przewodnicząca Parlamentu Europejskiego), a jednym z głównych aktorów decyzyjnych jest Parlament Europejski (Parlament, PE), w którym zasiadają bezpośrednio wybrani posłowie odgrywający *stricte* polityczną rolę ustawodawców na poziomie unijnym.

Poza ontologiczną politycznością instytucji unijnych działalność UE podlega w ostatnich latach dosyć intensywnemu procesowi polityzacji. W odróżnieniu od „polityczności” jako cechy strukturalnej i konstytutywnej UE zjawisko polityzacji jest definiowane jako rosnąca rola w procesie decyzyjnym aktorów reprezentujących różne opcje polityczne (tj. partie) oraz odwołujących się do wzajemnie konkurencyjnych argumentów, ideologii lub interesów. Wyraz polityzacji UE stanowi coraz większe znaczenie kontestacji, wyrażania poglądów politycznych i rywalizacji wyborczej w ramach procesów decyzyjnych na szczeblu europejskim. Widać to zarówno na poziomie międzyrządowym, w którym jasno wybrzmiewają interesy narodowe, jak i na poziomie ponadnarodowym, w Parlamencie Europejskim, gdzie w ostatnich latach obserwujemy coraz bardziej jaskrawy podział sceny politycznej na zwolenników i przeciwników pewnych rozwiązań politycznych, np. w obszarze polityki klimatycznej bądź migracyjnej, a także samej integracji europejskiej. Polityzacja UE polega też na coraz większym zainteresowaniu Unią przeciętnego obywatela. Ostatnie kryzysy, w szczególności pandemia COVID-19, kryzys migracyjny, a także obecny kryzys bezpieczeństwa obudziły europejską sferę publiczną, tym samym nadając nową dynamikę europejskiej debacie publicznej².

---

2 K. Borońska-Hryniewiecka, *Parlamenti narodowe w systemie politycznym Unii Europejskiej. Role, ambicje i ograniczenia*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2021, s. 33–34.

Rola Parlamentu Europejskiego

Ustaliwszy, że Unia w pełni zasługuje na miano swego „systemu politycznego”, powinniśmy jeszcze wskazać, jakiego rodzaju jest to system. Sam Traktat Lizboński w art. 10 ust. 1 określa go jako demokrację przedstawicielską, w ramach której obywatele są bezpośrednio reprezentowani na poziomie Unii w Parlamencie Europejskim, państwa członkowskie w Radzie Europejskiej – przez szefów państw lub rządów, a w Radzie UE – przez swoich ministrów. Ci ostatni odpowiadają zaś demokratycznie przed parlamentami narodowymi albo przed swoimi obywatelami (art. 10 ust. 2 TUE). Parlament Europejski jest zatem głównym i bezpośrednim kanałem demokratycznej reprezentacji obywateli w UE. To właśnie ten aspekt bezpośredniości odróżnia PE – jako instytucję ponadnarodową – od Rady UE – instytucji międzyrządowej reprezentującej *stricto* interesy państw członkowskich, a one nie zawsze są tożsame z interesami obywateli.

Parlament Europejski jest, obok Rady UE, główną instytucją ustawodawczą w Unii. Rola prawodawcza PE polega na uchwalaniu wspólnie z Radą UE różnych przepisów prawa unijnego. Warto pamiętać, że w dzisiejszej zintegrowanej i współzależnej Europie każde zagadnienie, które jest istotne na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, ma również swój wymiar unijny. W tym kontekście znaczenie PE dobrze obrazuje fakt, iż współdecyduje on o kształcie prawodawstwa w ponad 80 obszarach unijnych polityk publicznych obejmujących kwestie o fundamentalnym znaczeniu dla przeciętnego obywatela, takich jak rolnictwo, rybołówstwo, polityka klimatyczna, energetyczna, ochrona pracowników i konsumentów, a także polityka migracyjna i azylowa. W kontekście obrony i reprezentacji interesów obywateli UE Parlament posiada uprawnienia prawodawcze odnośnie do zasad dotyczących walki z dyskryminacją ze względu na narodowość, płeć, pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, wiek czy orientację seksualną, a także przepisów mających na celu ułatwienie korzystania z prawa do swobodnego przemieszczania się i pracy na terytorium UE.

Większość unijnych przepisów prawnych przyjmowana jest w drodze tzw. zwykłej procedury ustawodawczej, w której PE i Rada UE mają identyczne prawo głosu. Procedura taka ma trzy podstawowe etapy. Pierwszy składa się z inicjowania procesu prawotwórczego poprzez inicjatywę ustawodawczą Komisji Europejskiej, a następnie przedłożenia jej głównym ustawodawcom. Etap ten poprzedza aktywność wielu grup interesu, partnerów społecznych i przedstawicieli państw, którzy wnoszą wkład w projekty Komisji i wpływają na ich kształt na długo przed ich oficjalnym ogłoszeniem. Kiedy Komisja przedłoży wniosek ustawodawczy Parlamentowi i Radzie, rozpoczyna się drugi etap. Obie instytucje muszą zatwierdzić tekst, zanim stanie się on aktem prawnym UE. Podczas kolejnych czytań projektu Parlament dokonuje przeglądu tekstu, przy czym może go zatwierdzić, odrzucić lub zaproponować do niego poprawki. Te ostatnie mogą być proponowane przez poszczególne komisje parlamentarne, grupy polityczne lub określoną liczbę posłów (tzw. niski próg). Na tym etapie dochodzi do ucierania się politycznych kompromisów w celu uzyskania potrzebnej większości. PE stanowi wtedy również główny obiekt oddziaływania grup interesu oraz lobbystów, którzy szukają możliwości wpłynięcia na kształt przepisów w trakcie ich procedowania³.

Warto nadmienić, że parlamenty narodowe państw członkowskich UE otrzymują wszystkie wnioski ustawodawcze Komisji w tym samym czasie co Parlament Europejski i Rada w celu ich analizy pod względem spełnienia zasady pomocniczości. Zgodnie z nią w dziedzinach, w których UE dzieli kompetencje z państwami członkowskimi (jest to szeroki katalog polityk publicznych, a niektóre z nich zostały wymienione powyżej), parlamenty krajowe mają uprawnienia do określenia, czy proponowane

³ K. Borońska-Hryniewiecka, *The Black box of EU legislation. The Motivation (or Lack of It) behind Transparency in EU Policymaking*, „PISM Policy Paper” 2015, nr 4 (106).

działania stoją w zgodzie z zasadą pomocniczości i czy przypadkiem nie byłyby skuteczniejsze na poziomie krajowym lub regionalnym⁴.

Następnym etapem unijnego procesu ustawodawczego jest głosowanie nad projektem legislacyjnym w obu instytucjach ustawodawczych, tzn. w PE oraz Radzie UE. Głosowanie w komisjach i na posiedzeniach plenarnych PE odbywa się zwykłą większością oddanych głosów. Jeśli po pierwszym czytaniu PE zatwierdzi projekt, Rada UE może podjąć decyzję o poparciu stanowiska Parlamentu, w którym to przypadku akt ustawodawczy zostaje przyjęty, lub może zmienić stanowisko Parlamentu i zwrócić mu wniosek do drugiego czytania. Jeżeli w drugim czytaniu nie zostanie osiągnięte porozumienie, wniosek jest kierowany do „komitetu pojednawczego” składającego się z takiej samej liczby przedstawicieli PE oraz Rady. W posiedzeniach komitetu uczestniczą też przedstawiciele Komisji, którzy mogą wyrazić swoją opinię. Gdy komitet osiągnie porozumienie, tekst przechodzi do Parlamentu i Rady do trzeciego czytania, aby można go było przyjąć jako akt prawny. W wyjątkowych przypadkach zdarza się, że „komitetowi pojednawczemu” nie udaje się osiągnąć porozumienia, a wtedy akt prawny nie zostaje przyjęty. Jak jednak pokazują badania, obecnie znacząca większość nowych przepisów unijnych jest przyjmowana już w pierwszym czytaniu, a kompromisy polityczne pomiędzy PE a Radą UE są przeważnie osiągnięte podczas tzw. trylogów, czyli spotkań trójstronnych między przedstawicielami PE, Rady i Komisji⁵.

Parlament Europejski nie jest zatem instytucją fasadową. Oprócz odgrywania roli prawodawczej pełni on także funkcję nadzorczą nad pozostałymi instytucjami europejskimi, w tym nad unijną władzą wykonawczą, czyli Komisją Europejską, którą może kolektywnie odwołać. Natomiast w procesie powoływania Komisji to właśnie Parlament przesłuchuje, opiniuje i zatwierdza ostateczny skład kolegium komisarzy wraz z jego przewodniczącym. I na koniec Parlament pełni także funkcję budżetową, ustanawiając wraz z Radą budżet UE oraz zatwierdzając tzw. wieloletnie ramy finansowe, które obejmują fundusze strukturalne, a także programy związane z klimatem, transformacją cyfrową, ochroną zdrowia, infrastrukturą, badaniami naukowymi czy zarządzaniem granicami. Parlament odgrywa także rolę w monitorowaniu negocjacji i wdrażaniu umów międzynarodowych. Zanim bowiem Rada UE będzie mogła zawrzeć daną umowę, wymagana jest jego zgoda.

Parlament jako reprezentant obywateli w kwestii reform UE

Pomiędzy majem 2021 a majem 2022 roku w Unii Europejskiej odbyły się bezprecedensowe konsultacje obywatelskie zwane „Konferencją w sprawie przyszłości Europy”. Głównym gospodarzem tego wydarzenia był Parlament Europejski, który wspólnie z Komisją i Radą UE koordynował ten trwający rok eksperyment transnarodowej demokracji deliberacyjnej. Jego trzon stanowiły cztery europejskie panele obywatelskie składające się z 200 losowo wybranych obywateli, z których każdy reprezentował różnorodność społeczną i geograficzną UE. Celem tych paneli było opracowanie zaleceń dotyczących reform UE w dziewięciu obszarach tematycznych:

- Panel 1: „Silniejsza gospodarka, sprawiedliwość społeczna i miejsca pracy”, „Edukacja, kultura, młodzież i sport”, „Transformacja cyfrowa”;
- Panel 2: „Demokracja europejska”, „Wartości i prawa, praworządność, bezpieczeństwo”;

4 Por. K. Borońska-Hryniewiecka, *Parlament narodowe...*, op. cit., s. 132–158.

5 G.J. Brandsma, J. Greenwood, A. Ripoll Servent i C. Roederer-Rynning, *Inside the black box of trilogues: introduction to the special issue*, „Journal of European Public Policy” 2021, nr 28 (1), s. 1–9, <https://doi.org/10.1080/13501763.2020.1859600>; Parlament Europejski, (2019) *Activity Report: Development and Trends of the Ordinary Legislative Procedure (1 July 2014–1 July 2019)*, https://www.europarl.europa.eu/cmsdata/198024/activity-report-2014-2019_en.pdf [dostęp tu i dalej 15.05.2024].

- Panel 3: „Zmiana klimatu i środowisko”, „Zdrowie”;
- Panel 4: „UE w świetle”, „Migracja”.

W ciągu roku każdy panel spotkał się na trzech sesjach deliberacyjnych trwających przez weekend. Pierwsza sesja odbyła się w siedzibie Parlamentu Europejskiego w Strasburgu, druga online, a trzecia w instytucjach szkolnictwa wyższego w czterech europejskich miastach: Dublinie, Florencji, Maastricht i Warszawie.

Podczas paneli obywatele dzielili się doświadczeniami i przedstawiali swoje rekomendacje. Pod koniec trzeciej serii sesji propozycje opracowane przez uczestników panelu zostały poddane pod głosowanie wszystkich jego członków, a te, które osiągnęły próg 70%, zostały przyjęte. Zalecenia przyjęte przez panele obywatelskie były następnie systematycznie prezentowane i omawiane podczas siedmiu tzw. sesji plenarnych konferencji, a także na spotkaniach dziewięciu tematycznych grup roboczych.

Podczas gdy pandemia COVID-19 zmusiła organizatorów do przesunięcia początku konferencji o rok, końcowa część procesu została przyćmiona przez katastrofalną rosyjską inwazję na Ukrainę 24 lutego 2022 roku. Pomimo tych okoliczności 9 maja 2022 roku, po roku ponadnarodowych i międzyinstytucjonalnych konsultacji, konferencja zakończyła swoją pracę, przedstawiając sprawozdanie końcowe skierowane do trzech instytucji UE, w którym było m.in. 49 propozycji reform UE składających się z ponad 326 konkretnych działań⁶. Warto zauważyć, że niektóre środki zaproponowane przez obywateli wymagałyby zmian traktatowych, jednak zdecydowana większość (około 90%) może zostać wdrożona w obecnych ramach traktatowych. Podczas gdy trzy instytucje UE wspólnie zobowiązały się do podjęcia w ramach swoich kompetencji działań następczych w związku z zaleceniami obywateli, każda z nich zaprezentowała inne podejście do tej kwestii.

Parlament wyraził stanowisko maksymalistyczne i wezwał Radę do otwarcia konwentu prowadzącego do rewizji traktatów⁷. Komisja przedstawiła bardziej powściągliwe, ale merytoryczne podejście, publikując listę działań, które zobowiązała się podjąć w związku z wnioskami wchodzącymi w zakres jej kompetencji w kadencji 2019–2024, z wieloma wnioskami już zgodnymi z jej programem⁸. Natomiast Rada UE zajęła najbardziej sceptyczne stanowisko, odzwierciedlające długotrwały opór większości państw członkowskich wobec reformy traktatów.

Widząc niechęć po stronie przedstawicieli państw członkowskich, PE podjął zdecydowane działania. Komisja Spraw Konstytucyjnych PE (AFCO) poświęciła kolejny rok (2022–2023) na przygotowanie konkretnych propozycji reformy instytucjonalnej UE. Jesienią 2023 roku, 22 listopada, zatwierdzono liczące ponad 200 stron sprawozdanie AFCO przedstawiające zestaw poprawek do obowiązujących traktatów, co nastąpiło niewielką większością oddanych głosów na posiedzeniu plenarnym PE⁹, i przekazano je Radzie, która następnie skierowała je do Rady Europejskiej w grudniu 2023 roku. W rezolucji parlamentarnej towarzyszącej sprawozdaniu PE podkreślono, że zmiana traktatu nie jest celem

6 „Konferencja w sprawie przyszłości Europy”, *Sprawozdanie z wyników końcowych*, 2022, <https://wayback.archive-it.org/12090/20230217035557/https://futureu.europa.eu/pl/pages/reporting?locale=pl>.

7 Parlament Europejski, *Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 4 maja 2022 r. w sprawie działań następczych w związku z konkluzjami Konferencji w sprawie przyszłości Europy*, 2022, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0141_PL.html.

8 Komisja Europejska, *Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the EESC and CoR, Conference on the future of Europe: Putting Vision Into Concrete Action*, COM/2022/404 final, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2022%3A404%3AFIN&qid=1655752361844>.

9 Parlament Europejski, *Proposals of the European Parliament for the amendment of the Treaties*, 2023, https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0427_EN.html.

samym w sobie, ale próbą poprawy zdolności UE do działania oraz wzmocnienia jej demokratycznej legitymacji i odpowiedzialności w obliczu potencjalnego rozszerzenia.

Propozycje PE, oparte na rekomendacjach obywatelskich wypracowanych na wspomnianej wcześniej „Konferencji w sprawie przyszłości Europy”, obejmują m.in.:

- zwiększenie zdolności Unii do działania poprzez znaczne zwiększenie liczby obszarów w polityce zagranicznej, kwestie dotyczące rozszerzenia UE;
- przyznanie PE prawa inicjatywy ustawodawczej, w szczególności prawa do wprowadzania, zmiany lub uchylania przepisów prawa Unii (obecnie PE jako jedyny parlament na świecie nie posiada prawa bezpośredniej inicjatywy ustawodawczej);
- zwiększenie przejrzystości pracy Rady UE poprzez zobowiązanie jej do publikowania tych z jej stanowisk, które stanowią część zwykłego procesu legislacyjnego, oraz do organizowania publicznej debaty nad stanowiskami Rady;
- stworzenie podstawy prawnej upoważniającej współprawodawców do zwiększenia przejrzystości i integralności ich procesu decyzyjnego;
- wzmocnienie roli partnerów społecznych w przygotowywaniu wszelkich inicjatyw w obszarach polityki społecznej, polityki zatrudnienia i polityki gospodarczej;
- wzmocnienie instrumentów uczestnictwa obywatelskiego w procesie decyzyjnym Unii w ramach demokracji przedstawicielskiej;
- ustanowienie wyłącznych kompetencji Unii w zakresie środowiska i różnorodności biologicznej, a także w dziedzinie negocjacji w sprawie zmiany klimatu;
- ustanowienie kompetencji dzielonych w kwestiach zdrowia publicznego oraz ochrony i poprawy zdrowia ludzkiego, w szczególności w odniesieniu do transgranicznych zagrożeń dla zdrowia, ochrony ludności, przemysłu i edukacji;
- wzmocnienie oceny zgodności z zasadą pomocniczości przeprowadzanej przez Trybunał Sprawiedliwości UE;
- wprowadzenie mechanizmu „zielonej kartki” pozwalającej na składanie przez parlamenty krajowe wniosków ustawodawczych do Komisji Europejskiej, aby prawo Unii w większym stopniu odpowiadało potrzebom lokalnym;
- wzmocnienie procedury przewidzianej w art. 7 TUE w odniesieniu do ochrony praworządności poprzez zniesienie jednomyślności;
- ustanowienie unii obronnej obejmującej jednostki wojskowe i stałą zdolność do szybkiego ich rozmieszczenia pod dowództwem operacyjnym Unii;
- wypracowywanie wspólnych celów i norm edukacji propagującej wartości demokratyczne i praworządność, a także umiejętności cyfrowe i wiedzę ekonomiczną;
- utworzenie zintegrowanej europejskiej unii energetycznej;
- wzmocnienie wspólnej polityki imigracyjnej Unii poprzez skuteczne monitorowanie, zabezpieczenie i efektywną kontrolę zewnętrznych granic Unii z uwzględnieniem sprawiedliwego traktowania obywateli państw trzecich.

Przedłożenie powyższych propozycji Radzie UE, czyli reprezentantom państw członkowskich, należy postrzegać jako działanie zgodne z literą unijnego prawa (Parlament Europejski posiada pełne prawo do inicjowania rewizji traktatów), a także jako konsekwentną realizację procesu konsultacji obywatelskich w ramach „Konferencji w sprawie przyszłości Europy”. O ile nie istnieje w chwili obecnej konsensus odnośnie do woli podjęcia międzyrządowej dyskusji na temat zmian traktatowych, o tyle trzeba przyznać, że to, co wykonał PE, jest z pewnością bardzo poważną pracą koncepcyjną i punktem wyjścia

do dyskusji. Czy ona jednak nastąpi, będzie zależało od składu nowego już Parlamentu oraz pozostałych instytucji unijnych po czerwcowych wyborach.

Dlaczego warto iść do wyborów?

Jeśli powyższe argumenty nie przekonują Cię, Czytelniku i Czytelniczko, aby pójść na wybory, proponuję spojrzeć na trendy społeczne. Według ostatnich badań opinii publicznej ponad 70% Europejczyków deklaruje, że pójdzie głosować w nadchodzących wyborach do PE w celu wyłonienia swoich przedstawicieli, którzy będą współkształtować unijne prawodawstwo¹⁰. Czy chcesz, aby inni zagłosowali za Ciebie?

Zważywszy na to, że około dwie trzecie krajowego prawa bierze swój początek na poziomie unijnym albo jest współkształtowane w związku z naszym członkostwem w Unii, można z pewnością stwierdzić, że od tego, jak będzie wyglądał skład nowego PE, zależy kierunek wielu polityk publicznych mających wpływ na nasze, polskie, życie. Europejczycy w coraz większym stopniu zdają sobie z tego sprawę, co pokazała najwyższa od 1999 roku frekwencja w wyborach do PE w 2019 roku, która wyniosła ponad 51%. Pokażmy, że tym razem będzie jeszcze lepiej.

Karolina Borońska-Hryniewiecka – dr hab., profesorka Uniwersytetu Wrocławskiego, ekspertka Team Europe Direct Polska, a także wykładowczyni wizytująca na Uniwersytecie Panthéon-Sorbonne w Paryżu. W przeszłości m.in. kierowniczką programu Unia Europejska w Polskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, wykładowczyni na Uniwersytecie Masaryka w Brnie, a także stypendystka Jean Monnet Fellowship w Europejskim Instytucie Uniwersyteckim we Florencji. W 2023 roku była członkinią CEPS-SWP High Level Group on Bolstering EU Democracy, która opublikowała raport na ten sam temat¹¹. Autorka kilkudziesięciu publikacji międzynarodowych o tematyce europejskiej.

10 Eurobarometr, *EP Spring 2024 Survey: Use your vote – countdown to the European Elections, 2024*, <https://europa.eu/eurobarometer/surveys/detail/3272>.

11 <https://www.ceps.eu/ceps-publications/the-radicality-of-sunlight/>.

Fundacja im. Stefana Batorego

Sapieżyńska 10a
00-215 Warszawa
tel. (48-22) 536 02 00
fax (48-22) 536 02 20
batory@batory.org.pl
www.batory.org.pl

Teksty udostępniane na licencji
Creative Commons. Uznanie autorstwa
na tych samych warunkach
3.0 Polska (CC BY SA 3.0 PL)

Redakcja: Agnieszka Łodzińska
Korekta: Joanna Liczner
Warszawa 2024
ISBN 978-83-67750-89-9